

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Вяра Кюрова

за дисертационен труд за присъждане на образователно-научна степен „доктор“ по научна специалност „Теория и история на културата“, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, на тема: „Социалното предприемачество в сферата на изкуствата“, разработен от докторант в редовна форма на обучение
Александър Цветанов Калинов

Становището е изготвено съгласно заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ № 1083/19.04.2021 г.

I. Кратки биографични данни

Александър Калинов завършва висшето си образование в Национална академия за театрално и филмово изкуство „Кръстьо Сарафов“, където през 2014 г. придобива ОКС „бакалавър“ по специалност „Актьор за театър на движението“, а през 2016 г. – ОКС „магистър“, специалност „Филмово и телевизионно изкуство“.

През 2014 г. е избран като гост-преподавател в Национална академия за театрално и филмово изкуство „Кръстьо Сарафов“.

През 2017 г. Александър Калинов е приет за докторант в редовна форма на обучение по докторска програма „Теория и история на културата“, професионално направление 3.1. „Социология, стопански и правни науки“ към катедра „Културология“ във Факултет по изкуствата на ЮЗУ “Н. Рилски” - Благоевград.

II. Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният за разглеждане дисертационен труд е посветен на актуален и значим за обществено-икономическата практика проблем. Изследването е насочено към изкуството като част от креативната индустрия и социалното предприемачество.

Дисертационният труд е в обем от 369 страници, като от тях 156 страници са отделени за приложенията към него, които са представени коректно.

Разработката е правилно структурирана и балансирана - включва увод, обосноваващ актуалността и значимостта на темата на изследването, четири глави, заключение, списък на литературните източници и приложения.

Ползваните литературни източници са 225, като 62 са на български език и 163 на английски език. Включват се заглавия на български и чуждестранни автори, включително документи и нормативни актове. Видно е, че за разработването на труда и доказването на издигнатата научна теза е проучена, систематизирана и анализирана голям обем информация. Цитиранията са коректни, съгласно установените стандарти. Използвани са и резултати от проведено от автора собствено проучване. Богатият набор от литературни източници и друга информация е предпоставка за доброто разработване на проблема.

Считам, че в този си обем тематиката на дисертационния труд добива завършеност, като са обхванати теоретичните, методологическите и приложните въпроси на проведеното от докторанта изследване.

Правилно са определени обектът, предметът, основната научна теза, целта и са формулирани 6 изследователски задачи, насочващи вниманието към основните теоретични и практически проблеми на социалното предприемачество в сферата на изкуствата. Изследването е методически издържано. То е отграничено по време, място, методология и обхват. Използваните методи за изучаване на проблема са подходящи за конкретното изследване. Заглавието на дисертационния труд е ясно формулирано и е в тясна връзка с научната теза.

Като цяло дисертационният труд се отличава с прецизност, логическа последователност, задълбоченост на изследването и стремеж да се разглеждат проблемите в комплекс, в тяхната взаимна връзка и зависимост.

Уводът задълбочено и аргументирано разкрива актуалността на темата на дисертационния труд.

Първа глава на дисертационния труд е посветена на социалното предприемачество. Логично в изложението се обръща специално внимание на теоретичните схващания за социалното предприемачество. Изяснени са характеристиките на социалното предприемачество. Обстойно са разгледани концепциите за социално предприемачество. Необходимо е да се отбележи, че за определянето на теоретичните граници на термините „социално предприятие“ и „социално предприемачество“ докторантът обръща специално внимание на „социалното предприемачество“ като термин и неговото развитие през годините.

Във втора глава се разглежда изкуството като част от културните и креативни (творчески) индустрии. Акцентите в изложението са поставени върху същността на креативните и културните индустрии, изясняване на разликата между културните и креативните индустрии, разглеждане на прехода от идеята за „културни“ към „креативни“ индустрии и разглеждане на границата между социалното предприемачество и креативните индустрии. Правилно вниманието на докторанта е насочено към разглеждането на културните клъстери и изясняването на основните принципи, на които се подчинява държавното подпомагане и създаване на политики за развитието на креативните индустрии. Разгледани са критиките към творческата икономика.

Трета глава заслужава висока оценка, защото в нея е представен практическия модел за полеви изследвания и подхода при извличане на емпирични данни. Интерес представлява изложението, посветено на метода за изследване и получаване на емпирични данни чрез дълбочинни експертни интервюта. Разгледани са конкретни показатели, които са обект на търсения при изследователската дейност. Анализирани са дълбочинните експертни интервюта и 8 примера от сектора на социалното предприемачество на територията на Република България.

Четвърта глава е посветена на държавната политика спрямо настоящото състояние на пазара. Правилно вниманието на докторанта е насочено към държавната система и необходимите промени за създаването на по-благоприятна среда за развитие на секторите на социалното предприемачество и на изкуството. Тази глава се отличава със задълбочен анализ на държавния модел, на модела на работа на социалните предприемачи и на препоръките на специалистите. Важно приносно значение има разработеният модел за подпомагане на сектора.

В **заключението** на дисертационния труд е направено обобщение на резултатите от проведеното изследване и основни изводи.

III. Оценка на научните и практически резултати и приноси на дисертационния труд

Рецензията на дисертационен труд представлява самостоятелно научно-практическо изследване, актуално и значимо за управленската теория и практика. Авторът формулира следните приноси в дисертационния труд:

1. Интердисциплинарен сравнителен анализ на теоретичната рамка и методите на изследване между областите на „социалното предприемачество“ и на „творческите индустрии“, като се разглежда връзката в контекста на политико-икономическата среда.

2. При изследване дейността на социалните предприятия в сектора на изкуствата в България е разработен и приложен следния модел - „иновация – установяване – насищане – криза“.

3. Проследяване на историческото развитие и еволюция на феномена „социално предприемачество“ в теоретико-практически план от зараждането му до наши дни.

4. Установен разрыв между част от идеите, изразени в академичните публикации по темата и мнението на действащи професионалисти от сектора.

5. Проведено задълбоченото изследване на 8 казуса от съвременната практика и анализ на държавния модел, което достига до някои ключови изводи:

- Значителна част от разгледаните казуси вече се борят или за „установяване“ на пазара, или за неговото „насищане“, което индикира известно ниво на зрялост на сферата в България.

- Открити са доста сходства по отношение на проблемите и предизвикателствата на социалните предприятия от различни сектори на икономиката, които оперират на родния пазар.

Основните приноси са формулирани правилно и точно, разкриват извършеното по дисертационния труд и са лично дело на автора. Те са особено значими в научно и приложно отношение.

Докторантът е успял да реализира поставените цел и задачи. Разработеният дисертационен труд разкрива неговите изследователски качества. Той е самостоятелна разработка, с висока стойност и оригинален научно-приложен характер, с добра перспектива по отношение на конкретното практическо приложение и задълбочаване на изследователската дейност.

IV. Публикации, свързани с дисертационния труд

Резултатите от разработваните в дисертационния труд проблеми са представени в 7 публикации, което е предпоставка за осигуряването на тяхната известност сред научната общност.

V. Автореферат и справка за приносите

Разработеният автореферат отговаря на изискванията и съответства точно на съдържанието на дисертационния труд. Справката за приносите отразява конкретните постигнати научни и приложни резултати.

VI. Критични бележки и препоръки

Към докторанта могат да бъдат отправени някои критични бележки и препоръки във връзка с бъдещата му работа, както следва:

1. Необходимо е още по-ясно и категорично подчертаване на собственото мнение по някои теоретични проблеми и засилване на критичността на анализа при разглеждането на становищата на представените автори.
2. Полезно ще бъде докторантът да продължи изследванията си по проблемите на социалното предприемачество в сферата на креативната индустрия с оглед на неговата изключително голяма икономическа и обществена значимост.

VII. Заключение

В заключение считам, че представеният за защита дисертационен труд е сериозен изследователски труд, който заслужава висока оценка. Той съответства на изискванията за присъждане на образователната и научна степен “доктор”. Имайки предвид научните приноси, задълбочените изследвания, високото качество и научно-приложната значимост на дисертационния труд изразявам своето положително становище и **предлагам на почитаемото научно жури да вземе решение за присъждане на образователната и научна степен “доктор” по докторска програма “Теория и история на културата“ към професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата на Александър Калинов.**

10.06.2021 г.

Благоевград

Член на научното жури:

(доц. д-р В. Кюрова)